



# САОПШТЕЊЕ

## FIRST RELEASE



Молимо кориснике да приликом употребе података обавезно наведу извор

*Users are kindly requested to mention the data source*

ГОДИНА/ YEAR VII

САРАЈЕВО, 20.11.2019.

БРОЈ/ NUMBER 3

## ПОСЛОВНЕ СТАТИСТИКЕ

### BUSINESS STATISTICS

#### ИНДЕКСИ ПРОИЗВОДЊЕ У ГРАЂЕВИНАРСТВУ У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ

#### ТРЕЋИ КВАРТАЛ 2019.

#### INDICES OF PRODUCTION IN CONSTRUCTION IN BOSNIA AND HERZEGOVINA

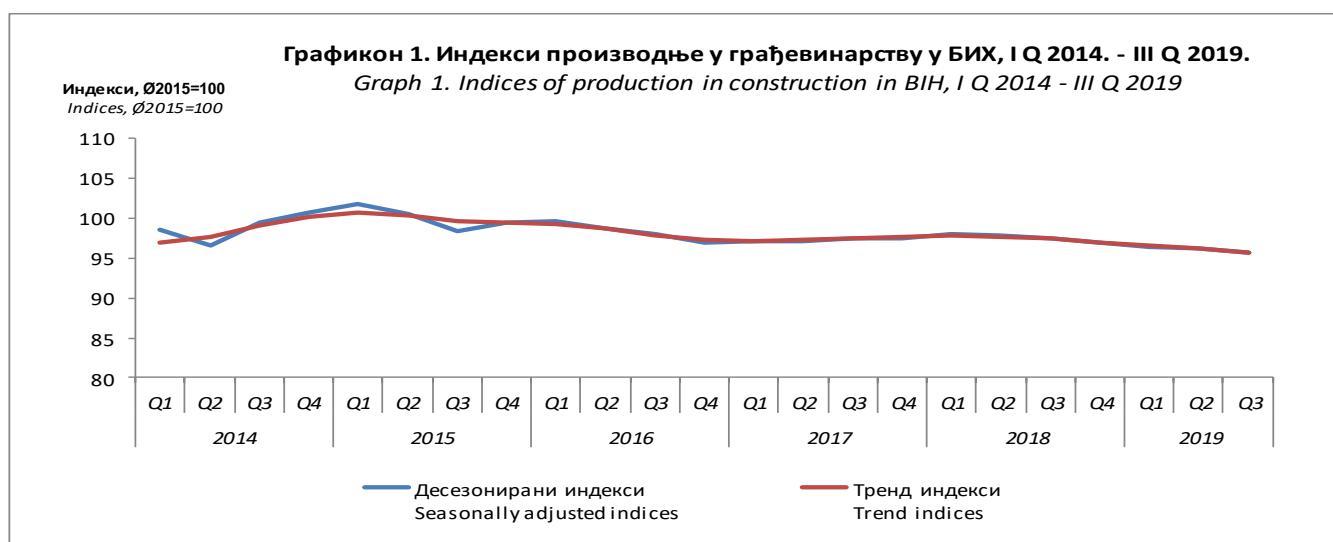
#### 3<sup>rd</sup> QUARTER 2019

Укупна десејонизирана производња у грађевинарству<sup>1)</sup> у Босни и Херцеговини у трећем кварталу 2019. у поређењу са другим кварталом 2019. биљежи пад од 0,5%. Посматрано према врсти грађевинских објеката, у истом периоду на објектима високоградње забиљежен је пад за 0,6% а на објектима нискоградње пад за 0,5%.

*The total seasonally adjusted production in construction<sup>1)</sup> in Bosnia and Herzegovina in third quarter 2019, as compared to second quarter 2019, decreased by 0.5%. By types of construction, in the same period, it decreased by 0.6% on the building constructions and decreased by 0.5% on the civil engineering works.*

Укупна календарски прилагођена производња у грађевинарству<sup>2)</sup> у Босни и Херцеговини у трећем кварталу 2019. у поређењу са трећим кварталом 2018. биљежи пад за 3,1%. Посматрано према врсти грађевинских објеката, у истом периоду на објектима високоградње забиљежен пад за 3,7% а на објектима нискоградње пад за 2,6%.

*The total working day adjusted production in construction<sup>2)</sup> in Bosnia and Herzegovina in third quarter 2019, compared to third quarter 2018, decreased by 3.1%. If compared by types of construction works, then, in the same period, it decreased by 3.7% on the building constructions and decreased by 2.6% on the civil engineering works.*



1) Подаци који се упоређују с подацима од претходног квартала (тзв. квартална упоредба) према Еуростатовој терминологији и пракси су десејонизирани стопе раста, у складу с Уредбом Савјета (ЕЗ-а) бр. 1165/98 и препорукама о краткорочним статистикама за презентацију и интерпретацију индекса грађевинских радова.

2) Подаци који се упоређују с подацима истог квартала претходне године (тзв. годишња упоредба), према Еуростатовој терминологији и пракси јесу календарски прилагођени индекси.

1) Data compared to those of the previous quarter (the so-called quarter -on- quarter comparison) according to the Eurostat's terminology and practice are seasonally adjusted growth rates, in line with the Council Regulation No. 1165/98 of the EU and the STS recommendations for the presentation and interpretation of the construction work indices.

2) Data compared to those of the same quarter of a previous year (the so-called year-on-year comparison) according to the Eurostat's terminology and practice is working-day adjusted indices.

### 1.1. ГРАЂЕВИНСКИ РАДОВИ – КВАРТАЛНЕ СТОПЕ ПРОМЈЕНА ИЗРАЧУНАТЕ ИЗ ДЕСЕЗОНИРАНИХ ИНДЕКСА, III КВАРТАЛ 2019.

CONSTRUCTION WORKS – QUATER-ON-QUARTER GROWTH RATES CALCULATED ON BASIS OF SEASONALLY ADJUSTED INDICES, III QUARTER 2019

	Q2. 2018.	Q3. 2018.	Q4. 2018.	Q1. 2019.	Q2. 2019.	Q3. 2019.	
	Q1. 2018.	Q2. 2018.	Q3. 2018.	Q4. 2018.	Q1. 2019.	Q2. 2019.	
Укупно грађевински радови	-0,2	-0,2	-0,6	-0,6	-0,2	-0,5	Total construction works
Према врсти грађевина							According to type of construction works
на објектима високоградње	0,1	0,5	0,0	-0,1	-0,9	-0,6	on building constructions
на објектима нискоградње	-0,4	-0,9	-1,1	-1,1	0,4	-0,5	On civil engineering works

### 1.2. ГРАЂЕВИНСКИ РАДОВИ – ГОДИШЊЕ СТОПЕ ПРОМЈЕНА ИЗРАЧУНАТЕ ИЗ КАЛЕНДАРСКИ ПРИЛАГОЂЕНИХ ИНДЕКСА, III КВАРТАЛ 2019.

CONSTRUCTION WORKS – YEAR-ON-YEAR GROW RATES CALCULATED ON BASIS OF WORKING-DAY ADJUSTED INDICES, III QUARTER 2019

	Q2. 2018.	Q3. 2018.	Q4. 2018.	Q1. 2019.	Q2. 2019.	Q3. 2019.	Q1.- Q3. 2019.	
	Q2. 2017.	Q3. 2017.	Q4. 2017.	Q1. 2018.	Q2. 2018.	Q3. 2018.	Q1.- Q3. 2018.	
Укупно грађевински радови	0,8	-0,3	-0,3	-1,0	-2,2	-3,1	-2,1	Total construction works
Према врсти грађевина								According to type of construction works
на објектима високоградње	0,7	1,2	1,8	2,6	-1,0	-3,7	-0,8	on building constructions
на објектима нискоградње	0,9	-1,6	-2,0	-4,0	-3,2	-2,6	-3,3	On civil engineering works

### 1.3. ГРАЂЕВИНСКИ РАДОВИ – ИЗВОРНИ (НЕПРИЛАГОЂЕНИ) ИНДЕКСИ УКУПНО И ПРЕМА ВРСТИ ГРАЂЕВИНСКИХ РАДОВА, III КВАРТАЛ 2019.

CONSTRUCTION WORKS – GROSS (UNADJUSTED) INDICES, TOTAL AND ACCORDING TO TYPES OF CONSTRUCTION WORKS, III QUARTER 2019

	Структура	Q3. 2019.	Q3. 2019.	Q1.- Q3. 2019.	
	Structure	Ø 2018.	Q3. 2018.	Q1.- Q3. 2018.	
Укупно грађевински радови	100,0	101,0	96,7	97,7	Total construction works
Према врсти грађевина					According to type of construction works
на објектима високоградње	42,7	98,8	95,9	99,0	on building constructions
на објектима нискоградње	57,3	102,6	97,4	96,7	On civil engineering works

### 2. СТРУКТУРА ОДРАЂЕНИХ САТИ НА ГРАДИЛИШТИМА, ПРЕМА ВРСТАМА ГРАЂЕВИНА И РАДОВА , III КВАРТАЛ 2019. (у %)

COMPOSITION OF HOURS WORKED ON SITES, BY TYPES OF CONSTRUCTIONS AND TYPES OF WORKS, III QUARTER 2019 (in %)

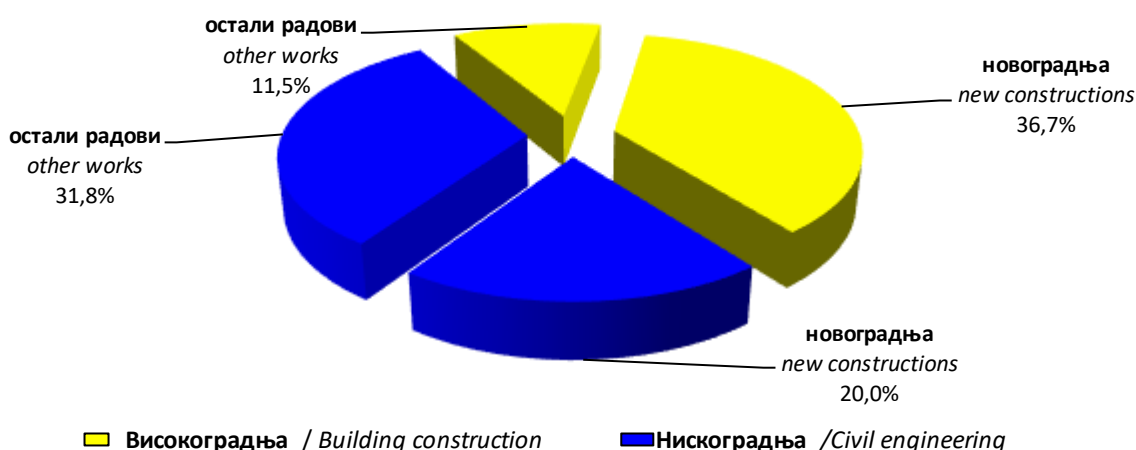
	Q3. 2019.			
	Укупно	Новоградња	Остали радови <sup>1)</sup>	
	Total	New constructions	Other works <sup>1)</sup>	
Укупно	100,0	56,7	43,3	Total
На објектима високоградње	48,2	36,7	11,5	On building constructions
На објектима нискоградње	51,8	20,0	31,8	On civil engineering works

<sup>1)</sup> Реконструкције (побољшања постојећих грађевина), поправци и одржавање

<sup>1)</sup> Reconstructions, repair works and maintenance of existing constructions

Графикон 2. Структура одрађених сати на градилиштима у БиХ, III квартал 2019.

Graph 2. Composition of hours worked on sites in BiH, III quarter 2019



## МЕТОДОЛШКА ОБЈАШЊЕЊА

У овом саопштењу индекси производње у грађевинарству приказани су на међугодишњој ланчаној основи и на сталној базној години 2015. = 100 у складу с Уредбом Савјета ЕУ-а о краткорочним статистикама (*Short-Term Statistics*), бр. 1165/98. и њеним измјенама и допунама. Агенција за статистику БиХ започела је с достављањем кварталних индекса грађевинских радова у Еуростат који такође објављује индексе производње у грађевинарству на интернет страницама <http://ec.europa.eu/eurostat/euroindicators> као једног од Главних европских економских показатеља (тзв. ГЕЕР) на сталној базној години 2015. = 100, чиме се омогућује непосредна упоредбу кретања грађевинских радова БиХ с државама чланицама ЕУ-а. Индекс производње у грађевинарству у БиХ потпуно је усклађен с европским стандардима.

Индекс производње у грађевинарству један је од главних краткорочно-пословних показатеља. Њиме се апроксимира развој обима укупне грађевинске производње у сектору грађевинарства, и рашчлањено на његове најважније компоненте радова на објектима високоградње и нискоградње. Анализа се заснива на Класификацији врста грађевинских објеката.

### Правна и методолошка основа

Квартални извјештај грађевинарства (К КПС ГРАЂ-21) проводи се у БиХ од стране ентитета и дистрикта Брчко на темељу Закона о статистици БиХ (Сл. гласник БиХ бр. 26/04 и 42/04) као и одговарајућим ентитетским законима.

Концепти и дефиниције који се примјењују у истраживањима К КПС ГРАЂ-21 у БиХ усклађени су с концептима и дефиницијама из Методологије за краткорочне пословне статистике ЕУ-а (Тема 4, ISSN 1725-0099, Европска заједница, 2006.) и Уредбе Комисије (ЕЗ-а) бр. 1503/2006. о дефиницијама варијабли, попису варијабли и учесталости прикупљања података.

### Покривеност и обухват

Квартални извјештај грађевинарства (К КПС ГРАЂ-21) прикупља се за пословне субјекте или њихове дијелове који су у Статистичком пословном регистру пословних субјеката

## NOTES ON METHODOLOGY

In this first release, indices of production in construction are presented on the inter-annual chain basis and on the fix base year 2015 = 100, in line with the Council Regulation (EC) concerning Short-Term Statistics No. 1165/98 and its amendments. Agency for statistics of BiH started with delivery of the indices of production in construction for the BiH on the quarterly basis to Eurostat which publishes it on the Eurostat's web site <http://ec.europa.eu/eurostat/> as one of the principal European economic indicators (the so-called PEEIs) presented on the base year 2015=100, which provides basis for a direct comparison of the development of the construction production between the BiH and the Member States. The indices of production in construction for BiH are fully harmonised with the European standards.

The index of production in construction is one of the principal short-term business indicators. It approximates the evolution of the volume of production in construction within the construction sector, broken down into building construction and civil engineering works. The breakdown on the building construction and civil engineering works are based on the Classification of types of construction.

### Legal and methodological framework

The Quarterly Report on construction (K KPS GRAĐ-21) is carried out in BiH by the entities and District Brčko on the basis of the Official Law on Statistics of BiH (Official Gazette Nos 26/04 and 42/04) as well as entities laws, respectively.

Concepts and definitions used in the K KPS GRAĐ-21 Surveys are harmonised in BiH with the EU Methodology of Short-Term Business Statistics (Theme 4, ISSN 1725-0099; European Communities, 2006) as well as with the Commission Regulation (EC) No 1503/2006 on definitions of variables, list of variables and frequency of data compilation.

### Scope and coverage

The Quarterly Report on construction (K KPS GRAĐ-21) is collected from business entities and their parts classified in the Statistical Business Register of Business into section F Construction

разврстани у подручје F Грађевинарство у складу са КД БиХ 2010.

Подаци се односе на грађевинске радове (на новим грађевинама, реконструкцијама, поправцима и одржавању постојећих грађевина) извршене на подручју Босне и Херцеговине Разврставање грађевина и радова извршено је према Класификацији врста грађевина – КВГО БиХ, која је усклађена с класификацијом коју прописује Еуростат (*Classifications of Types of Constructions – CC, final version*).

#### **Метода калкулације**

Индекси обима грађевинских радова темеље се на одрађеним сатима радника на градилиштима према Методологији за краткорочне пословне статистике, тумачење и смјернице на тему Индустрија, трговина и услуге, ИССН 1725-0099, Европске заједнице, 2006.

Пондери за израчун индекса производње у грађевинарству темеље се на вриједности извршених грађевинских радова.

#### **Презентација серија индекса**

Индекси производње у грађевинарству у овом саопштењу приказују се као изворни (неприлагођени) индекси, десезонирани индекси (из којих је искључен утицај календарских дана и сезонске саставнице), календарски прилагођени индекси (из којих је искључен утицај календарских дана, нпр. број радних дана, национални празник, учинак Васкрса итд.) те тренд-индекси (десезонирани индекси из којих је искључен утицај случајне саставнице).

Десезонирање и календарска прилагодба проведени су помоћу програмског алата "Demetra" – Eurostat, верзија 2.2.0, примјеном методе TRAMO-SEATS на кварталној серији индекса ( $\emptyset 2015. = 100$ ), која почиње индексом за први квартал 2005. Израчунате серије индекса производње у грађевинарству упоредиве су са онима које објављује Еуростат.

#### **Десезонирани индекси**

Под појмом "десезонирани индекси" подразумијева се да су подаци прилагођени за сезону и календарске дане. У складу с Еуростатовим препорукама и Уредбом Савјета (ЕЗ-а) бр. 1165/98., подаци који се упоређују с подацима из претходног раздобља (тзв. квартална упоредба према Еуростатовој терминологији и пракси) приказују се у десезонираном облику индекса грађевних радова или из њих израчунатих стопа раста).

#### **Календарски прилагођени индекси**

Под појмом "календарски прилагођени индекси" подразумијева се да су подаци прилагођени за календарске дане. У складу с Еуростатовим препорукама и Уредбом Савјета (ЕЗ-а) бр. 1165/98., подаци који се упоређују са подацима из истог квартала претходне године (тзв. годишња упоредба према Еуростатовој терминологији и пракси) приказују се у календарски прилагођеном облику индекса грађевних радова или из њих израчунатих стопа раста.

according to the KD BiH 2010.

Data refer to all construction works (new constructions and reconstructions, maintenance and repair works on existing constructions) done on the territory of the BiH. Constructions and works are classified according to the Classifications of Types of Constructions (EU CC)– KVGGO BIH which is harmonized with appropriate classification prescribed by Eurostat (*Classifications of Types of Constructions – CC, final version*).

#### **Calculation method**

The volume indices of construction works are based on the number of hours worked on sites, according to the Methodology of short-Term Business Statistics, Interpretation and Guidelines, Theme: Industry, Trade and Services, ISSN 1725-0099, European Communities, 2006.

Weights used for calculation of the indices of production in construction are based on the value of construction works.

#### **Indices series presentation**

The indices of production in construction are presented in this release as gross (non-adjusted) indices, seasonally adjusted indices (in which the effect of certain calendar days and the seasonal effect have been excluded), working-day adjusted indices (in which the effect of certain calendar days has been excluded, e.g., the number of working days, national holidays, Easter etc.) and trend indices (seasonally adjusted indices from which the random component effect has been excluded).

The seasonal and working-day adjustment were done by applying the "Demetra" programme interface – Eurostat, version 2.2.0, by using the TRAMO/SEATS Method on the monthly index series ( $\emptyset 2015 = 100$ ), which begins with the index for the first quarter of 2005. Calculated series of indices of production in construction are comparable to those published by Eurostat.

#### **Seasonally adjusted indices**

The term seasonally adjusted indices indicate that data are adjusted for both seasonal and working-day effects. In line with the Eurostat's Recommendations and the Council Regulation No 1165/98, data that are compared to those of the previous quarter (the so-called quarterly comparison – according to the Eurostat's terminology and practice) are presented in a seasonally adjusted form of construction works indices or its grows rates).

#### **Working-day adjusted indices**

The term working day adjusted indices indicate that data are adjusted only for working-day effects. In line with the Eurostat's Recommendations and the Council Regulation No 1165/98, data that are compared to those of the same quarter of a previous year (the so-called annual comparison according to the Eurostat's terminology and practice) are presented in a working-day adjusted form of industrial construction works indices or its grows rates.

---

**Издаје и штампа Агенција за статистику Босне и Херцеговине, 71000 Сарајево, Зелених беретки 26**  
*Published and printed by the Agency for Statistics of Bosnia and Herzegovina, 71000 Sarajevo, Zelenih beretki 26*

**Телефон/Phone: +387 (33) 220 626 \* Телефакс /Telefax: +387 (33) 220 622**  
**Електронска пошта/E-mail: [bhas@bhas.gov.ba](mailto:bhas@bhas.gov.ba) \* Интернет страница/ Web site: <http://www.bhas.gov.ba>**

**Одговара директор др Велимир Јукић**  
*Person responsible: Velimir Jukić, PhD, Director*

**Саопштење приредили: Фахир Канлић, Џенита Бабић и Анита Брковић**  
*Prepared by: Mr. Fahir Kanlić, Mrs. Dženita Babić and Mrs. Anita Brković*

**Подаци из овог саопштења објављују се и на интернету**  
*First Release data are also published on the internet*

---